

Jubileuszowa

X Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu

ŻYDZI WSCHODNIEJ POLSKI

Seria II: Żydzi Europy Środkowej i Wschodniej

Edycja X:

JEROZOLIMA

W KULTURZE ŻYDÓW

EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

MIT – MIASTO – LITERATURA

BIALYSTOK ❖ 23 WRZEŚNIA 2021

KSIAŻNICA
PODLASKA
im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku

colloquia
orientalia
bialostocensia

F Wydział
Filologiczny

UNIwersytet w Białymstoku

Jubileuszowa

X Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu

ŻYDZI WSCHODNIEJ POLSKI

Seria II: Żydzi Europy Środkowej i Wschodniej

**Katedra Badań Filologicznych „Wschód – Zachód”
Wydział Filologiczny Uniwersytetu w Białymstoku
Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego
Stowarzyszenie Naukowe „Oikoumene”**

Edycja X:

JEROZOLIMA

W KULTURZE ŻYDÓW

EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

MIT – MIASTO – LITERATURA

PROGRAM

Białystok, 23 września 2021

ZAGADNIENIA BADAWCZE KONFERENCJI:

- Literackie, kulturowe, artystyczne wyobrażenia Jeruzalem.
- Podróże do Jerozolimy; ich świadectwa.
- „Jerozolimy” poza Jerozolimą: Wilno, Białystok, inne miejscowości.
- Ikonograficzne wyobrażenia o Jerozolimie.
- Biblijne konteksty narracji o Jeruzalem.
- Artystyczne metamorfozy wyobrażeń Jerozolimy.
- Wyobrażenia o Jerozolimie a świadectwa Holocaustu.
- Współczesna Jerozolima w ujęciu artystycznym.

KOMITET NAUKOWY CYKLU BADAWCZEGO „ŻYDZI EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ”:

- Dr Helena Datner – Żydowski Instytut Historyczny w Warszawie
- Prof. Alan Duben – Uniwersytet w Stambule, Turcja
- Dr Anna Frajlich – Nowy Jork, Stany Zjednoczone
- Pani Jolanta Gadek – Białystok
- Pan Mark Halpern – Nowy Jork, Stany Zjednoczone
- Prof. Daniel Kalinowski – Akademia Pomorska w Słupsku
- Pan Ryszard Löw – Tel-Awiv, Izrael
- Prof. Jarosław Ławski – Uniwersytet w Białymstoku
- Dr Wiktoria Moczalowa – Rosyjska Akademia Nauk, Moskwa
- Prof. Dariusz Konrad Sikorski – Uniwersytet Gdański
- Prof. Maciej Tramer – Uniwersytet Śląski w Katowicach

KOMITET ORGANIZACYJNY KONFERENCJI:

- Prof. Jarosław Ławski – UwB Białystok, Stowarzyszenie Naukowe „Oikoumene” – *Przewodniczący*
- Dyr. Beata Zadykowicz – Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego – *Przewodnicząca*
- Dr hab. Anna Janicka, prof. UwB – Katedra Filologicznych Badań Interdyscyplinarnych – *Sekretarz*
- Dr Michał Siedlecki – Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego – *Sekretarz*
- Dr Jacek Partyka – Wydział Filologiczny UwB – *Sekretarz*
- Dr Grażyna Dawidowicz – VIII LO im. Króla Kazimierza Wielkiego w Białymstoku
- Dr Łukasz Zabielski – Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego
- Dr Marta Kowerko-Urbańczyk – Zakład Badań Źródłowych nad Literaturą XIX i XX Wieku UwB
- Dr Kamil K. Pilichiewicz – Dział Naukowy Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego

Widok na Stare Miasto w 1937 roku. Na pierwszym planie widoczne synagogi Hurva i Tiferet Israel

KOMITET ORGANIZACYJNY MKN „ŻYDZI WSCHODNIEJ POLSKI”
Seria: JEROZOLIMA W KULTURZE ŻYDÓW
EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

Katedra Badań Filologicznych „Wschód – Zachód”
Wydział Filologiczny Uniwersytetu w Białymstoku
Plac NZS-u 1, 15-420 Białystok
Tel. 664 057 370 lub 85 745 74 68
jlawski@wp.pl, j.lawski@uwb.edu.pl
jannicka@wp.pl, j.janicka@uwb.edu.pl

Miejsce obrad: Sala Audytoryjna Książnicy Podlaskiej, VI piętro,
ul. M. Skłodowskiej-Curie 14a, Białystok

Tryb obrad: hybrydowy (część referentów występuje w Sali, część online)

Czas wystąpienia: 20 minut (prosimy o nieprzekraczanie limitu czasowego!)

Telefon alarmowy w przypadku kłopotów z połączeniem:

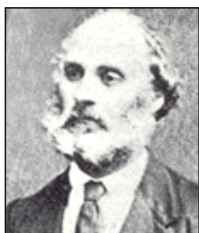
+48 793 957 149 (dr Łukasz Zabielski)

Telefon alarmowy w innych sprawach: + 48 668 215 232 (prof. Anna Janicka)

Żydzi wschodniej Polski: <https://zoom.us/j/96254130070>

**Siedziba Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego,
ul. M. Skłodowskiej-Curie 14a**

PATRONI KONFERENCJI:

Eliezer Lipman Silberman (1819–1882)
i **David Gordon (1831–1886)**

Redaktorzy pierwszego na świecie tygodnika wydawanego w języku hebrajskim w Ełku (wtedy: Lyck): „Hamagid” (hebr. המגיד, od 1893 roku HaMaggid LeIsrael). Pismo założył Eliezer Lipman Silberman, zaś wielki wpływ na jego rozwój i linię programową miał David Gordon, który współkierował (z założycielem Silbermanem oraz swym synem Dovem Gordonem) tygodnikiem w latach 1856–1890. W 1891 roku pismo przeniesiono do Berlina, a potem Krakowa i Wiednia. Nakład maksymalny: 1800 egz. Ostatni numer pisma wyszedł w 1903 roku. Tygodnik miał charakter pionierski jako organ ruchu syjonistycznego, propagujący osiedlanie się w Palestynie oraz relacjonujący stan osadnictwa żydowskiego. Od 1893 roku pismo było zakazane w Imperium Rosyjskim.

No. 7. **H A M A G I D.** **שנת ארבע עשרה.**

כל עם יוכל להגות על כל
סודות-אמת ונכסות-אמת בכל
האדמות. כל החנף לקודש וזבחה
אם נרבים למות על כל נפש
אשר סודתה נקד כל אדם
1 ז'ג כרישג.

המגיד

זאת נאמר כעם אחת בכל בני-אדם.
אשרו בפרטנו 4 ל'ג 4 ז'ג
לגט, 1 ל'ג 1 ז'ג ל'גט.
כט כרישג 8 כל כ'ג ל'גט,
2 כל כ'ג ל'גט. כחרי הרמת
20 כרישג ל'גט.

חדשות וקורות הימים.

יגיד ליעקב מהנעשה והנשמע בכל חלקי חבל בין כל יושבי חלד אשר ינעם
ואשר ראוי לדעת לכל איש ישראלי להועלתו ולתועלת השפה העבריה.

אחרי
אליעזר ליפמאן זילבערמאן.

האמת והשלום ארבו, (זכריה ט').

התרי"ל. **Lyck, den 16. Februar** **1870.**

נשים לאיבה רבירה הצפון והפנים תחיות בשלום ובמיסור עם
פרייסען העומדה בראש ארצות הבריה, יתן הפנים באחזה אשכנז
כלה, ותצי העם והם יושבי הכפרים הנפחים לדברי הכתבים ובעלי

הוכן הענינים.

על הבריות בו יאמר. פרייסען בשלום. כחלין. עכסריין : סלעוהל.
אינארריותו אלה יתועדוהו חתום-החלום. היתלערי.

23 WRZEŚNIA 2021

CZWARTEK

Miejsce obrad: Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego, Gmach Główny,
ul. M. Skłodowskiej-Curie 14a, VI piętro, Sala Audytoryjna

I. UROCZYSTA INAUGURACJA KONFERENCJI

Godz. 9.00–9.20

Otwarcie Konferencji „Jerozolima w kulturze Żydów
Europy Środkowo-Wschodniej”

Powitanie gości: Prof. **Jarosław Ławski** (UwB, Białystok)
Dyr. **Beata Zadykowicz** (Książnica Podlaska)

Otwarcie Konferencji: Prof. **Sławomir Jacek Żurek** (KUL, Lublin)

Informacje organizacyjne: Dr **Łukasz Zabielski** (Książnica Podlaska)

II. OBRADY – Część 1

Godz. 9.20–11.20

Prowadzenie: Dr hab. **Anna Janicka**, prof. UwB (Białystok)
Dr hab. **Dariusz K. Sikorski**, prof. UG (Gdańsk)

1. Pan **Philip Earl Steele** (Warszawa)
*Miłośnicy Syjonu: szkic działalności ojców współczesnego Izraela z dzisiejszych
ziem polskich*
2. Prof. **Lucyna Aleksandrowicz-Pędich** (SWPS, Warszawa)
Z Jerozolimy Wschodu – okres wileński w życiu pisarza Romaina Gary'ego
3. Prof. **Sławomir Jacek Żurek** (KUL, Lublin)
*„Polska jest tu...”. Obrazy Jerozolimy w polskiej literaturze powstającej w Izraelu
(1948–2018)*
4. Dr **Magdalena Tarnowska** (UKSW, Warszawa)
*Jerozolima i odrodzenie narodowe w malarstwie Leopolda Pilichowskiego
(1869–1934)*
5. Prof. **Adam Regiewicz** (UJD, Częstochowa)
Jerozolima w tekstach piosenek
6. Dr **Jacek Partyka** (UwB, Białystok)
Kafka w Jerozolimie. Rzecz o zdradzonym testamencie i sprzedawaniu rękopisów

Przerwa: 11.20–11.40

III. OBRADY PLENARNE – Część 2

Godz. 11.40–14.30

Prowadzenie: Dr **Magdalena Tarnowska** (UKSW, Warszawa)
Dr **Jacek Partyka** (UwB, Białystok)

1. Dr hab. **Dariusz K. Sikorski**, prof. UG (Gdańsk)
Jerozolima: miasto, religia, wyobrażenia, media („Dostrzegacz Nadwiślański”, „Safrus”, „Nowe Życie”, „Naród”)
2. Prof. **Jarosław Ławski** (UwB, Białystok)
Jerozolima na zamknięcie podróży: casus Słowackiego
3. Dr **Marta Kowerko-Urbańczyk** (UwB, Białystok)
Kres wileńskiej Jerozolimy Północy w twórczości grupy Jung Wilne
4. Kustosz **Anna Lebet-Minakowska** (Muzeum Narodowe w Krakowie)
„W przyszłym roku w Jerozolimie”. Wizja miasta na przykładzie zabytków ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie i krakowskich synagog
5. Dr **Agata Rybińska** (UMCS, Lublin)
Brody – „Jerozolima austriacka” i „polskie Jerusalem” – w wybranych narracjach z XIX i początku XX wieku
6. Dr **Kamil K. Pilichiewicz** (Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego)
Jerozolima Północy w twórczości Czesława Miłosza
7. Dr **Anna Jeziorkowska-Polakowska** (KUL, Lublin)
Lublin – Polska Jerozolima

Dyskusja: 14.00–14.30

Przerwa: 14.30–15.00

IV. OBRADY PLENARNE – Część 3

Godz. 15.00–17.00

Prowadzenie: Prof. **Sławomir J. Żurek** (KUL, Lublin)
Dr **Kamil K. Pilichiewicz** (Książnica Podlaska im. Łukasza
Górnickiego)

1. Dr **Wiktor Gardocki** (UwB, Białystok)
Erec Israel w tużpowojennych literackich świadectwach Zagłady
2. Dr **Vadzim Pauliuchuk** (UwB, Białystok)
Z Kresów do Ziemi Obiecanej. Wychodźstwo z województwa poleskiego do Palestyny w latach 30.
3. Prof. **Daniel Kalinowski** (AP, Słupsk)
Realno-nierealna... O Palestynie w dyskursie publicystycznym Szaloma Asza
4. Mgr **Joanna Godlewska** (Uniwersytet w Białymstoku)
Z dala od Jerozolimy. Portret Józefa Rajnfelda w intymistyce Jarosława Iwaszkiewicza
5. Dr **Olga Ciwkacz** (Ivano-Frankivsk, Ukraina)
Współczesna Jerozolima w ujęciu artystycznym żydowskiej rosyjskojęzycznej pisarki Diny Rubiny
6. Mgr **Alena Yavorska** (Muzeum Literatury w Odessie)
Иерусалим в повести С. Гехта „Пароход идет в Яффу и обратно» (1936)

Przerwa: 17.00–17.20

V OBRADY PLENARNE – Część 4

Godz. 17.20–19.30

Prowadzenie: Dr hab. **Dariusz K. Sikorski**, prof. UG (Gdańsk)

Dr **Marta Kowerko-Urbańczyk** (UwB, Białystok)

1. Mgr **Gaweł Janik** (UŚ, Katowice)
Początki państwa Izrael na kartach komiksu „Café Budapest” Alfonsa Zapico
2. Prof. **Beata Tarnowska** (UWM, Olsztyn)
O zmysłowej percepcji Jerozolimy w prozie Amosa Oza
3. Dr **Joanna Wildowicz** (UwB, Białystok)
Jerozolima – niezależny byt – obraz miasta w powieści Mahmouda Shukaira „Jerusalem Stands Alone”
4. Dr **Jan Miklas-Frankowski** (UG, Gdańsk)
Jerozolima w „Izrael już nie frunie” Pawła Smoleńskiego
5. Dr **Michał Siedlecki** (Książnica Podlaska)
Apokaliptyczny portret warszawskiej Jerozolimy w poezji Doroty Szatters
6. Mgr **Katarzyna Zwolska-Płusa** (UJD, Częstochowa)
Jerozolima mniejsza niż kość. O doświadczeniu sacrum w prozie Henryka Grynberga
7. Mgr **Anita Jasińska** (UŚ, Katowice)
Miasteczko Będzin – Jerozolima Zagłębia

Dyskusja: 19.00–19.30

Zamknięcie Konferencji: 19.30

**Kampus Uniwersytetu w Białymstoku,
ul. K. Ciołkowskiego**

Jerozolima, panorama XX-wieczna

Informacja o publikacji:

Teksty wygłoszone na Konferencji zostaną opublikowane w monografii naukowej recenzowanej i punktowanej, wydanej w renomowanym wydawnictwie z listy MEiN – w roku 2022.

Prosimy o nadsyłanie tekstów w nieprzekraczalnym terminie **do 1 GRUDNIA 2021 roku** na adres: **jlawski@wp.pl**

Wymagania wobec tekstów:

- Teksty od 10 do 30 stron maszynopisu, przypisy dolne.
- Prosimy o (mile widziane) ilustracje dobrej jakości.
- Do tekstu dołączamy w kolejności następującej:
 - Bibliografię: od 10 do 30 pozycji.
 - Streszczenie (polskie, angielskie lub rosyjskie) z przetłumaczonym tytułem i przetłumaczoną afiliacją autora.
 - Słowa-kлючe (w zależności od tekstu referatu: polskie, angielskie, rosyjskie).
 - Notę o autorze: ½ strony (imię nazwisko, stopień, tytuł, miejsce pracy, zainteresowania, główne publikacje, projekty, hobby, miejsce zamieszkania).
- Prosimy o podanie na pierwszej stronie pod afiliacją numeru ORCID pracownika.

EDYCJE PROJEKTU
„ŻYDZI WSCHODNIEJ POLSKI” – KONFERENCJE:

- I. „Kultura – tradycja – piśmiennictwo”, Białystok 19 VI 2012. Patron: Józef Chazanowicz (1844–1915).
- II. „W blasku i cieniu historii”, Białystok 17–18 VI 2013. Patron: Dora Kacnelson (1921–2003).
- III. „Kobieta żydowska”, Białystok 13–14 VI 2014. Patron: Chasia Bornstein-Bielicka (1921–2012).
- IV. „Uczeni żydowscy”, Białystok 15–16 VI 2015. Patron: Leo Wiener (1862–1939).
- V. „Judaizm środkowo- i wschodnioeuropejski”, Białystok 20–21 VI 2016. Patron: Samuel Mohilewer (1824–1898).
- VI. „Żydzi białostoccy: od początków do 1939 roku”, Białystok 12–13 2017. Patron: Felicja Raszkin-Nowak (1924–2015).
- VII. „Między Odessą, Kijowem a Wilnem. Idee syjonistyczne w Europie Środkowo-Wschodniej. Twórcy – literackie echa – język”, Białystok 7–8 V 2018. Patron: Zeev Żabotyński (1880–1940).
- VIII. „Świat żydowskich artystów z Europy Środkowo-Wschodniej”, Białystok 6–7 V 2019. Patron: Rosa Raisa (1893–1963).
- IX. „Dziecko żydowskie”, Białystok X 2020. Patron: Dzieci Białostockiego Getta (1941–1943).
- X. „Jerozolima w kulturze Żydów Europy Środkowo-Wschodniej. Miasto – mit – literatura”, Białystok 23 IX 2021. Patroni: Eliezer Lipman Silberman (1819–1882) i David Gordon (1831–1886)

X Jubileuszowa Konferencja Naukowa „Żydzi wschodniej Polski”
Edycja X: Jerozolima w kulturze Żydów Europy Środkowej i Wschodniej.

Miasto – mit – literatura

Program

Białystok 2021

Copyright by Uniwersytet w Białymstoku, Białystok 2021

ISBN: 978-83-7657-408-0

Redakcja: Jarosław Ławski, Michał Siedlecki, Dariusz Kukiełko, Anna Janicka

Opracowanie graficzne: Ewa Frymus-Dąbrowska

Druk: Wydawnictwo PRYMAT, Mariusz Śliwowski

